

Vergaderjaar 2019–2020

35 438

Wijziging van de begrotingsstaten van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (XIII) voor het jaar 2020 (Tweede incidentele suppletoire begroting inzake Noodpakket banen en economie)

C

MEMORIE VAN ANTWOORD

Ontvangen 19 juni 2020

Vragen van de leden van de fractie van Forum voor Democratie

1

Tijdens de behandeling van dit wetsvoorstel in de Tweede Kamer heeft het lid Van Haga gevraagd of en, zo ja, in welke mate er uitbetaling van NOW-gelden heeft plaatsgevonden aan inmiddels failliet verklaarde bedrijven. Heeft de regering sinds dit ter sprake is gekomen hier inmiddels nader onderzoek naar gedaan? Zo ja, wat zijn de uitkomsten?

Antwoord

Ja, bij de beantwoording van onderstaande vragen ontvangt u de uitkomsten van dit onderzoek.

2

Is het juist dat er uitkeringen hebben plaatsgevonden van NOW-gelden aan bedrijven die in de tussentijd failliet zijn gegaan?

Antwoord

Ja, dit is juist.

3

Aan hoeveel inmiddels failliet verklaarde bedrijven zijn NOW-gelden uitgekeerd? En wat was de totale en gemiddelde uitkeringssom?

Antwoord

In totaal heeft het UWV aan 120 werkgevers die inmiddels failliet zijn verklaard een voorschot (eerste en soms tweede termijn) betaald. Dit gaat om een totaal bedrag van € 6.048.026. De gemiddelde hoogte van het voorschotbedrag was € 50.400.

4

Kan de regering aangeven of, en zo ja, wanneer er maatregelen zijn genomen om dit te voorkomen? En welke maatregelen zijn er dan genomen?

Antwoord

In de regeling is voorzien dat de voorschotverstrekking wordt stilgezet als er een indicatie is van een surseance of faillissement. Voor elke betaling wordt gekeken de status is van de werkgever in de administratie omtrent de WGA (Werkhervatting Gedeeltelijk Arbeidsgeschikten) van de Belastingdienst. In dat geval worden de vervolgbetalingen gestopt. Dit kan ook voorkomen tijdens een lopende NOW-subsidie. Tegelijkertijd is het lastig te voorkomen dat de NOW-subsidie wordt verstrekt aan bedrijven die na de periode van bevoorschotting failliet worden verklaard.

Vragen van de leden van de fractie van GroenLinks

5

In welke mate is reeds gebruik gemaakt van de extra budgettaire ruimte?

Antwoord

In onderstaande tabel vindt u de budgetten die met de tweede en derde incidentele suppletoire begrotingen zijn toegevoegd en de realisatie van deze maatregelen. Voor de garantiemaatregelen (BMKB-C, GO-C, garantieregeling voor kredieten tot € 50.000) geldt dat er pas kasuitgaven gerealiseerd worden op het moment dat de banken schade ondervinden op de leningen die ze hebben verstrekt onder de garantie.

Bedragen afgerond op € 1 mln	Kasmutaties		Budget *	Realisatie	Verplichtingenmutaties		Budget *	Realisatie **
	2e ISB	3e ISB			2e ISB	3e ISB		
Regeling								
Noodloket (TOGS)	1.170	-9	1.636	788	1.170	-9	1.636	788
Noodloket (TOGS) CN	0	9	9	3		9	9	3
BMKB-C	180		240	0	735		1.500	656
GO-C	1.000		1.000	0	10.000		8.500	388
Garantieregeling voor kredieten tot € 50.000 (Corona)		164	164	0		713	713	13
Qredits	25		31	6	25		31	6
ROM's	100		100	33	100		100	100
Bevorderen Ondernemerschap (waarvan IHC)		40	40	40		40	40	40
Subsidie maatregel telecom CN		2	2	0		2	2	2
Subsidie CN		5	5	0		5	5	0

* Ontwerpbegroting plus mutaties 1° (voor zover van toepassing), 2° en 3° incidentele suppletoire begrotingen

** De verplichtingenrealisatie van de BMKB-C, GO-C en kredieten tot € 50.000 betreffen het totaal aan verstrekte kredieten uit de Coronamonitor van de Nederlandse Vereniging van Banken van 12 juni waarvoor de overheid met de voor de betreffende regelingen geldende percentages borg of garant staat. Voor deze regelingen representeert het getal dus niet de realisatie zoals blijkt uit de boekhouding van het ministerie.

6

Voorziet de regering additionele verruiming, en zo ja, waartoe?

Antwoord

Het kabinet voorziet op dit moment geen verruiming van deze maatregelen. Dit pakket is inmiddels opgevolgd door het Noodpakket banen en economie 2.0, waarvan de aankondiging u middels een brief (Kamerstuk 35 420, G d.d. 22 mei 2020) heeft bereikt.

7

Hoe beoordeelt de regering de effectiviteit van de ingezette instrumenten (TOGS, garantiefaciliteiten, Qredits)?

Antwoord

De TOGS-regeling is een tegemoetkoming in vaste lasten voor de eerste nood bij ondernemers die getroffen zijn door kabinetsmaatregelen ter bestrijding van het coronavirus. Bij de vormgeving van het noodpakket is gekozen voor een noodvoorziening die op korte termijn opengesteld kon worden en een groot bereik heeft. Door de geautomatiseerde aanpak is een snelle verwerking van de aanvragen mogelijk en hebben inmiddels

bijna 200.000 ondernemers een belastingvrije tegemoetkoming van € 4.000 ontvangen. Omdat snelle en brede steun bedoeld was, beoordeel ik de effectiviteit van de TOGS positief.

De garantieregelingen zijn er voor bedoeld om daar waar de risico's voor financiers te groot zijn kredietverlening op gang te houden. Zo hebben de banken (cijfers uit corona monitor NVB van 12 juni jl.¹) met het financieringsinstrumentarium tot op heden € 1,2 miljard aan financiering verstrekt met behulp van deze crisismaatregelen. Banken hebben zelf zonder overheidsbemoeienis reeds € 3 miljard aan uitstel van aflossingen verleend en € 11 miljard aan leningen en kredietruimte verstrekt zonder overheidsgarantie. Dit duidt erop dat de markt voor een groot deel zelfstandig in staat is in de kredietverlening te voorzien. De financieringsinstrumenten vervullen echter een belangrijke functie om risico's te mitigeren en zo financiering beschikbaar te stellen voor een grote groep mkb'ers die anders in de liquiditeitsproblemen zouden raken.

Ongeveer 6.000 ondernemers hebben bij Qredits uitstel tot aflossing met rentekorting ontvangen. Dit is in lijn met de verwachting dat 6.000 van de 12.000 bestaande klanten hiervan gebruik ging maken. De aanvragen die Qredits ontvangt zijn overwegend afkomstig uit sectoren die hard getroffen zijn, zoals de horeca, detailhandel en zakelijke dienstverlening. Daarmee wordt het beoogde doel bereikt en beschouw ik ook deze maatregel als effectief.

8

Kan de regering in het bijzonder inzichtelijk maken in welke mate met deze maatregelen de culturele sector wordt ondersteund? Overweegt de regering hier aanpassingen?

Antwoord

De tweede incidentele suppletioire EZK-begroting inzake Noodpakket banen en economie bevat maatregelen van het eerste noodpakket. Inmiddels heeft de regering deze aangevuld met noodpakket 2.0. Uit noodpakket 1.0 zijn de werktijdverkorting voor werknemers en werkgevers, de extra ondersteuning voor zzp'ers, de belastingmaatregelen, de verruiming en versoepeling van de borgstelling MKB, de financiële ondersteuning via Qredits en de Tegemoetkoming Ondernemers Getroffen Sectoren COVID-19 (TOGS) het meest relevant in het culturele veld. Daarmee worden banen behouden, worden zzp'ers en kleine ondernemingen ondersteund en worden lasten verlaagd.

De culturele sector kan aanspraak maken op de generieke maatregelen van Noodpakket 1.0 en 2.0, net als andere bedrijven. Voor deze sector zijn er aanvullende maatregelen getroffen door de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW). Deze zijn op 15 april 2020 per brief bij het parlement aangekondigd (Kamerstuk 35 441, nr.7). Ik verwijs naar de brief van de Minister van OCW van 27 mei 2020 voor een stand van zaken rond het gebruik van de generieke maatregelen in de culturele en creatieve sector en de uitwerking van de aanvullende ondersteuning van € 300 miljoen (Kamerstuk 35 441, B). Vooralsnog is de regering niet voornemens hier aanpassingen in aan te brengen. Het kabinet staat in nauw contact met de sector en houdt de situatie in de sector nauwlettend in de gaten.

¹ <https://www.nvb.nl/nieuws/financiering-door-banken-van-bedrijven-in-coronatijd-stijgt-tot-15-2-miljard-euro/>

9

De regering onderzoekt, zo begrijpen de leden van de GroenLinks-fractie, of de SBI-code aangepast moet worden om de juiste toegang tot de TOGS te borgen. Wat is hier de laatste stand van zaken?

Antwoord

De enige manier om zo veel mogelijk ondernemers in deze crisis snel van een tegemoetkoming te voorzien, is deze geautomatiseerd, langs eenvoudige beslisregels toe te kennen. Bij het aanvraagproces is daarom onder meer gebruik gemaakt van SBI-codes. Gelet op de huidige criteria die zijn gehanteerd bij het bepalen van de SBI-codes en op basis van voortschrijdend inzicht is er een aantal rechtzettingen gedaan voor wat betreft sectoren die niet volledig gedekt bleken door de al van toepassing zijnde SBI-codes, hierover is de Tweede Kamer op 12 juni jl. geïnformeerd.² Door deze correcties kunnen onder andere de audiciens, de warme bakkers, de handelaren en reparateurs van caravans, en de supermarkten gevestigd op campings, stations, transportterminals, studentencampussen en recreatieterreinen alsnog aanspraak maken op de TOGS-regeling.

Daarnaast kunnen ondernemers die op basis van hun hoofdactiviteit menen in aanmerking te komen voor een tegemoetkoming, maar zien dat zij geregistreerd staan onder een verkeerde SBI-code, dit melden bij de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO.nl). Dit is voornamelijk relevant voor ondernemers van wie de bedrijfsactiviteiten in de loop van de tijd zijn veranderd. RVO.nl toetst momenteel in samenwerking met de Kamer van Koophandel deze verzoeken op redelijkheid en billijkheid en aan de hand van de economische activiteit waarmee de onderneming in het Handelsregister staat ingeschreven. Inmiddels zijn er rond de achtduizend meldingen gedaan en meer dan drieduizend hiervan zijn reeds beoordeeld. Ondernemers krijgen spoedig uitsluitel of hebben dat reeds ontvangen.

10

Hoe borgt de regering dat in voorkomende situatie steunverlening maximaal bijdraagt aan de duurzame transitie?

Antwoord

Met steun aan individuele bedrijven willen we voorkomen dat gezonde ondernemingen die van vitaal publiek belang zijn door deze crisis onnodig omvallen en dat daarmee banen en hoogwaardige kennis verloren gaan. Zo'n bedrijf is van vitaal publiek belang wanneer deze een belangrijke positie bekleedt in ecosystemen, cruciaal is voor beleidsdoelen of substantieel bijdraagt aan werkgelegenheid. Ook wil het kabinet vol op groen herstel inzetten. Voor wat betreft de voorwaarden aan eventuele bedrijfsspecifieke steun bekijkt het kabinet van geval tot geval wat op het vlak van duurzaamheid redelijk en haalbaar is. Als steun aantrekkelijke mogelijkheden biedt om grote stappen te zetten op het terrein van duurzaamheid kunnen hierover aanvullende afspraken worden gemaakt.

11

Welk type financiële ondersteuning (zoals gift, lening, aandelenkapitaal) heeft de voorkeur van de regering?

Antwoord

De Staat werkt bij voorkeur met verzekeringen en garanties. Wanneer dergelijke ondersteuning ontoereikend blijkt zal het kabinet naar leningen

² Kamerbrief «Stand van zaken Tegemoetkoming Ondernemers Getroffen Sectoren COVID-19 (TOGS)» van de Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat, met kenmerk 2020Z10963

kijken. Daarop volgen preferente aandelen. In zeer zeldzame gevallen en alleen als alle andere instrumenten onvoldoende soelaas bieden, kan een kapitaalstorting overwogen worden.

Vragen van de leden van de fractie van de Partij voor de Dieren

12

Is de regering bereid om de handhaving verder te intensiveren of zelfs op te rekken naar 7 of 10 jaar?

Antwoord

Met de onlangs geïntroduceerde informatieplicht is informatie-gestuurd toezicht en handhaving mogelijk gemaakt. Het is nu aan het decentrale bevoegd gezag, de gemeente en omgevingsdiensten, om nu actief werk te maken van toezicht en handhaving op de energiebesparingsplicht en waar nodig dit verder te intensiveren. Ik heb met de maatregel Versterking en ondersteuning uitvoering energiebesparingsverplichting reeds extra capaciteit voor toezicht en handhaving aan het bevoegd gezag beschikbaar gesteld om hen hierbij te helpen.

De Tweede Kamer heeft bij de begrotingsbehandeling verzocht om, bij de verbreding van de energiebesparingsplicht uit de Wet milieubeheer naar CO₂-besparing, in beeld te brengen welke technische opties onder een terugverdientijd van zeven jaar zouden vallen (motie van de leden Van de Lee en Sienot, 2019–2020, 35 300 XIII, nr. 36). Ik zal de Tweede Kamer na de zomer informeren over de verbreding van de energiebesparingsplicht en de gevolgen van het eventueel verhogen van de terugverdientijd.

13

Is de regering bereid om toch onderzoek te doen naar de uitbreiding van deze plicht?

Antwoord

In het kader van het Klimaatakkoord ben ik voornemens om de energiebesparingsplicht te verbreden naar CO₂, hiervoor onderzoek ik de mogelijkheden. Ik informeer uw Kamer na de zomer over de uitkomsten hiervan.

14

Verder zou de regering naar de mening van deze leden bedrijven moeten verplichten om duurzaamheidsdoelen te formuleren en zich daarover te verantwoorden. Zonder verantwoording geen steun. Deze leden vragen om een reactie van de regering.

Antwoord

Het kabinet is niet voornemens deze voorwaarden te verbinden aan de Garantie Ondernemersfinanciering, de Borgstelling MKB, en de kredietverstrekking via de Regionale ontwikkelingsmaatschappijen.

Het kabinet acht een verplichting om duurzaamheidsdoelen te formuleren en daar verantwoording over af te leggen weinig effectief. Bovendien zou het met zich meebrengen dat de administratieve lasten van bedrijven stijgen en de aanvragen vertraagd in behandeling worden genomen. Zo wordt er onbedoeld een ongelijkheid gecreëerd tussen bedrijven met minder en bedrijven met meer capaciteit.

15

Zijn de steunmaatregelen niet te zeer gericht op de korte termijn als ze geen enkele preventieve werking hebben voor de klimaat- en biodiversiteitscrisis, waarvan veel ernstiger gevolgen te verwachten zijn dan van de

huidige economische crisis? De leden van de Partij voor de Dieren-fractie vragen om een reactie van de regering.

Antwoord

De steunmaatregelen zijn erop gericht om de continuïteit van gezonde bedrijven op de korte en middellange termijn te waarborgen. Dit bevordert een vlot herstel van de economie. Economisch herstel is mede van belang voor de klimaattransitie en het biodiversiteitsherstel. Beide vereisen forse uitgaven, door burgers, het bedrijfsleven en de overheid. Economisch herstel maakt het mogelijk deze uitgaven te bekostigen en het draagvlak voor klimaat- en natuurmaatregelen te behouden.

16

Hoe gaat de regering uitvoering geven aan de motie-Van Raan over steun aan de cultuursector, zeker nu duidelijk is dat 1 op de 3 theaters en podia per 1 juli failliet zal gaan bij gebrek aan financiële steun?

Antwoord

De regering zet met de generieke noodpakketten, de coulancemaatregelen en de aanvullende financiële ondersteuning alles op alles om de culturele sector te ondersteunen. In totaal gaat het nu al om ongeveer een half miljard euro om de culturele en creatieve sector. Hiermee geeft de regering uitvoering aan de motie-Van Raan³.

17

Kan de regering uitleggen waarom vliegtuigen wel in volle bezetting mogen vliegen, maar theaters en bioscopen niet meer dan 30 personen mogen ontvangen?

Antwoord

In beginsel geldt dat binnen samenkomsten mogen plaatsvinden van maximaal 30 personen per gebouw en onder voorwaarde dat mensen 1,5 meter afstand tot elkaar houden. Er vindt altijd een checkgesprek plaats; mensen met verkoudheidsklachten blijven thuis. Dit geldt ook voor bioscoopzalen. Zoals in de routekaart is aangegeven wordt bezien of er per 1 juli een verruiming kan plaatsvinden naar 100 personen.

Voor vliegverkeer heeft het RIVM positief geadviseerd over het protocol waarbij in het vliegtuig zelf de 1,5 meter niet in acht hoeft te worden genomen. Het RIVM geeft aan dat hoewel het effect van de ventilatiesystemen in vliegtuigen op de overdracht van COVID-19 niet wetenschappelijk is onderzocht, het plausibel is dat het unieke ventilatiesysteem aan boord een beperking geeft van het risico op eventuele overdracht van COVID-19 tussen passagiers. In het protocol van de luchtvaart is de combinatie opgenomen van gezondheidscheck, het unieke ventilatiesysteem, mondkapjes en de mogelijkheid om gericht bron- en contactonderzoek te doen, die maakt dat restricties op capaciteit aan boord niet nodig worden geacht. Deze aanpak wordt gemonitord.

18

Waarom ontvangt de cultuursector geen extra steun?

Antwoord

De culturele sector ontvangt extra steun. Met de generieke noodpakketten poogt de regering de ergste klappen op te vangen voor de gehele economie. Met een brief aan de Tweede Kamer is voor de culturele sector op 15 april 2020 (Kamerstuk 35 441, nr.7) aanvullende steun aangekondigd à € 300 miljoen. De uitwerking hiervan heeft uw Kamer reeds ontvangen

³ Kamerstuk 35 441 nr. 14 en, met verwijzing naar voorgaand stuk, Kamerstuk 35 438, nr. 17

(Kamerstuk 35 441, B).

19

In de samenleving is ophef ontstaan over steun van de Nederlandse overheid aan noodlijdende ondernemingen die in goede tijden belasting ontweken en de voorkeur gaven aan het uitkeren van dividend aan aandeelhouders, zoals vliegtuigmaatschappijen en Booking.com. Denemarken biedt geen overheidssteun aan bedrijven die geregistreerd zijn in belastingparadijzen. Goed voorbeeld doet goed volgen. Hoe staat de regering daar tegenover?

Antwoord

We verwachten bij overheidssteun een zekere wederkerigheid, zodat we niet alleen opdraaien voor de kosten als het slecht gaat, maar dat de belastingbetaler er ook van profiteert als goede tijden aanbreken. Bij overheidssteun is het uitgangspunt daarom: geen dividend, geen bonussen, geen eigen aandelen inkopen en geen ruime ontslagvergoedingen voor het (top)management.

Voor het kabinet is het daarnaast vanzelfsprekend dat indien een bedrijf in moeilijke tijden financieel wordt bijgestaan door de overheid, de winsten in betere tijden niet via belastingconstructies onbelast wegstromen. Het kabinet onderzoekt daarom of er voorwaarden kunnen worden gesteld aan het gebruik van belastingparadijzen bij grote bedrijven in het kader van individuele steunverlening. Hierbij kijkt het kabinet ook naar de voorwaarden die andere landen hanteren.

20

Is de regering het met de leden van de Partij voor de Dieren-fractie eens dat fossiele bedrijven alleen steun zouden mogen ontvangen wanneer zij voldoen aan harde duurzaamheidseisen?

Antwoord

Het kabinet vindt dat alle bedrijven zich moeten houden aan de gangbare normen en regels rond maatschappelijk verantwoord ondernemen en duurzaamheid. Dit geldt niet alleen voor bedrijven die steun ontvangen.

Met steun aan individuele bedrijven willen we voorkomen dat gezonde ondernemingen die van vitaal publiek belang zijn door deze crisis onnodig omvallen en dat daarmee banen en kennis verloren gaan. Zo'n bedrijf is van vitaal publiek belang wanneer deze een belangrijke positie bekleedt in ecosystemen, cruciaal is voor beleidsdoelen (zoals de klimaattransitie) of substantieel bijdraagt aan werkgelegenheid. Aangezien bedrijven om meerdere redenen van vitaal publiek belang geacht kunnen worden, ligt het niet in de rede om generiek harde duurzaamheidseisen te stellen aan bedrijfsspecifieke steun.

Daar waar de steun aantrekkelijke mogelijkheden biedt om grote stappen te maken, bijvoorbeeld op het gebied van duurzaamheid, werkgelegenheid of opleidingsplekken, kunnen hierover aanvullende afspraken worden gemaakt.

21

Is de regering het met deze leden eens dat daarenboven geen noodsteun verleend zou moeten worden aan bedrijven die belasting ontwijken via buitenlandse constructies?

Antwoord

Voor het kabinet is het vanzelfsprekend dat indien een bedrijf in moeilijke tijden financieel wordt bijgestaan door de overheid, de winsten in betere tijden niet via belastingconstructies onbelast wegstromen. Daarom bekijkt

het kabinet op dit moment of bij individuele steunverlening ook voorwaarden kunnen worden gesteld aan het gebruik van belastingparadijzen.

De Minister van Economische Zaken en Klimaat,
E.D. Wiebes